

คำนำ

เอกสารนี้เป็นการสรุปงานวิจัยเรื่องสินเชื่อในชนบทประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการร่วมของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สถาบันไทยคดีศึกษา และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โครงการวิจัยนี้ได้เริ่มดำเนินการสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ใน พ.ศ. 2528 และ 2529 ผู้ที่ให้การสนับสนุนโครงการนี้อย่างมาก ได้แก่ ศจ. อาถิติ อากาภิรม ซึ่งเป็นประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ในช่วงนั้น และ ศจ. เสน่ห์ จามริก ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา ในช่วงนั้น ทั้งสองท่านได้เล็งเห็นประโยชน์จากงานวิจัยนี้ และได้ใช้ทรัพยากรของสถาบันทั้งสองมาช่วยให้งานวิจัยก้าวหน้าไปได้

อีกสถาบันหนึ่งที่ทั้งให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในด้านงานสนามแก่คณะผู้วิจัย ก็คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) คำกล่าวขอบคุณที่จะให้นั้นพึงต้องให้แก่สถาบันทั้งสถาบัน เพราะคณะผู้วิจัยได้รับความดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากเจ้าหน้าที่ทุกระดับใน ธกส. ตั้งแต่ผู้จัดการใหญ่ถึงพนักงานขับรถ แต่ในที่นี้เราขอขอบคุณบุคคลต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือ คุณจำลอง โต๊ะทอง ผู้จัดการใหญ่ คุณสุวรรณ ไตรผล รองผู้จัดการใหญ่ คุณสวัสดิ์ จารุจิตติพันธ์ ผู้จัดการสาขานครราชสีมา (ตำแหน่งของทุกท่านเป็นตำแหน่งในระยะ พ.ศ. 2528 และ 2529) นอกจากความช่วยเหลือที่ได้ในระหว่างการทำวิจัยนั้นแล้ว ธกส. ได้จัดสัมมนาพนักงาน ธกส. เมื่อวันที่ 2-3 มิถุนายน พ.ศ. 2531 โดยใช้บทต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้เป็นเอกสารประกอบการสัมมนา ความเห็นจากเหล่าผู้มีประสบการณ์ใน ธกส. ได้มีส่วนช่วยให้เราได้ปรับปรุงผลงานของเราเพิ่มเติมได้อีก

ในด้านงานวิชาการ โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจาก รศ. มรว. อติณ รัชพัฒน์ ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่อนุญาตให้นักวิจัยในสถาบันมาร่วมในโครงการ และที่ได้มาช่วยเป็นผู้ฝึกอบรมนักวิจัยของเราก่อนที่จะออกสนาม อ. รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

ได้มีส่วนช่วยปรับปรุงรายงานบางฉบับในโครงการนี้ ภาระที่หนักที่สุดในการทำงานวิจัยที่มีผู้วิจัยหลายท่านนั้น ตกอยู่กับผู้ประสานงาน ซึ่งในด้านนี้ รศ. เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้ทำหน้าที่ของท่านด้วยความรับผิดชอบสูง คุณวิภา ทรัพย์สันทัด ผู้ช่วยผู้ประสานงาน ได้ช่วยรับภารกิจเกินหน้าที่หลายครั้งหลายหน ซึ่งได้แบ่งงานของบรรณาธิการผู้ประสานงานและคณะนักวิจัยไปได้

ถึงแม้ว่าคณะนักวิจัยจะได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างบนนี้ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องหลงเหลืออยู่ ซึ่งก็คงต้องเป็นความรับผิดชอบของคณะนักวิจัยแต่ฝ่ายเดียว

อัมมาร สยามวาลา

ผู้อำนวยการโครงการวิจัยและบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

กรุงเทพฯ

มกราคม 2533

ชำนาญกหอสมุด